6. sz. melléklet

A „VIBE – Viral Impact for Urban Resource Centres through Behavioural Experience" (A városi újrahasznosítási központok terjedésének elősegítése) projekt rövid összefoglalója

1. Az Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely létrehozásának célja

A Zuglói Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely (a továbbiakban: Műhely) célja egy olyan kerületi közösségi, oktatási és újrahasznosítási tér létrehozása, amely gyakorlati módon támogatja a hulladékcsökkentést, az újrahasználatot, a javítást, az eszközmegosztást, a szelektív hulladékgyűjtést, valamint az értéknövelő újrahasznosítást.

A Műhely nem hagyományos hulladékkezelő létesítményként működik, hanem olyan lakossági szolgáltató és szemléletformáló térként, amely a körforgásos gazdaság elveit közérthető, gyakorlati és közösségi formában teszi elérhetővé Zugló lakossága számára.

A működés alapvető célja, hogy a kerületben élők ne kizárólag hulladékként tekintsenek a már nem használt tárgyakra és anyagokra, hanem felismerjék azok újrahasználati, javítási, közösségi és kreatív hasznosítási lehetőségeit.

2. A Műhely alapvető működési jellege

A Műhely többfunkciós térként működik. Egyidejűleg lát el közösségi, szemléletformáló, oktatási, újrahasznosítási, szolgáltatási és kisebb részben értékesítési funkciókat.

A tervezett működés középpontjában az áll, hogy a lakosság személyes tapasztalaton keresztül kapcsolódhasson a fenntarthatósági és körforgásos gazdasági gyakorlatokhoz. Ennek megfelelően a Műhelyben nem pusztán tájékoztató tevékenység történik, hanem gyakorlati műhelymunka, tárgyjavítás, újrahasznosított termékek készítése, eszközhasználat, közösségi tanulás és szemléletformálás.

A Műhely működése egyszerre szolgál környezetvédelmi, közösségi, társadalmi és gazdasági célokat.

3. A Műhely fő funkciói

A Műhely tervezett működése az alábbi fő funkciókra épül.

3.1. Újrahasznosítási és alkotóműhely

A Műhely egyik alapfunkciója az újrahasznosítási és alkotóműhely működtetése. A műhelyben a lakosság, civil szervezetek, intézmények, szakmai partnerek és meghívott szakemberek bevonásával olyan foglalkozások valósulhatnak meg, amelyek bemutatják a hulladékcsökkentés, az újrahasználat és az értéknövelő újrahasznosítás gyakorlati lehetőségeit.

A műhelyben különböző anyagokból, például textilből, fából, papírból, műanyagból vagy egyéb újrahasznosítható anyagokból készülhetnek használati tárgyak, ajándéktárgyak, dísztárgyak vagy kisebb designtermékek.

A műhely célja, hogy a lakosság ne csak elméleti ismereteket kapjon, hanem megtapasztalja, hogy a meglévő anyagokból, tárgyakból és eszközökből új érték hozható létre.

3.2. Szemléletformáló és oktatási programok

A Műhely rendszeresen szervezhet szemléletformáló, oktatási és közösségi programokat. Ezek célja a fenntartható életmód, a hulladékmegelőzés, a szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasználat, a javítás és a körforgásos gazdaság kerületi szintű népszerűsítése.

A programok formája lehet workshop, előadás, lakossági fórum, tematikus foglalkozás, iskolai vagy intézményi csoportfoglalkozás, családi program, közösségi esemény vagy kommunikációs kampányhoz kapcsolódó személyes jelenléti alkalom.

A szemléletformáló tevékenység fontos célcsoportjai lehetnek a kerületi lakosok, családok, gyermekek, fiatalok, nevelési-oktatási intézmények, civil szervezetek, társasházi közösségek, valamint a fenntarthatósági témák iránt érdeklődő helyi közösségek.

3.3. Eszközkölcsönző és helyben használható eszközök

A Műhelyben eszközkölcsönző vagy helyben használható eszközállomány is kialakítható. Ennek célja, hogy a lakosság olyan eszközökhöz is hozzáférhessen, amelyeket jellemzően csak ritkán használna, ezért egyéni megvásárlásuk gazdaságtalan vagy fenntarthatósági szempontból nem indokolt.

Ilyen eszközök lehetnek például kisebb barkácseszközök, javításhoz szükséges kéziszerszámok, varrógép, prés vagy más alkotóeszközök.

Az eszközkölcsönző működése hozzájárul az erőforrások hatékonyabb használatához, a háztartási tárgyak élettartamának meghosszabbításához és a közösségi megosztáson alapuló fenntarthatóbb fogyasztási minták kialakításához.

3.4. Közösségi szerelde és javítási alkalmak

A Műhely közösségi szereldeként is működhet, ahol a lakosok segítséget kaphatnak kisebb javítási feladatokhoz, illetve megtanulhatják egyes használati tárgyak javításának alapjait.

A javítási alkalmak célja a tárgyak élettartamának meghosszabbítása, a kidobásra kerülő eszközök mennyiségének csökkentése, valamint annak erősítése, hogy a javítás és karbantartás a mindennapi fenntartható életmód része lehet.

A közösségi szerelde működése szakmai partnerek, civil szervezetek, önkéntesek, trénerek vagy javítási tapasztalattal rendelkező szakemberek bevonásával valósulhat meg.

3.5. Upcycling bolt és újrahasznosított termékek

A Műhelyben upcycling bolt vagy bemutató- és értékesítési tér is kialakítható. Ebben a térben újrahasznosított anyagokból készült ajándéktárgyak, használati tárgyak, dísztárgyak és Zuglót népszerűsítő kisebb termékek jelenhetnek meg.

A termékek létrehozása során lehetőség nyílhat a Zuglói Szociális Szolgáltató Központ, illetve a megváltozott munkaképességű vagy fogyatékkal élő felnőtt ellátottjainak bevonására. Ezáltal a Műhely működése nemcsak környezetvédelmi, hanem társadalmi befogadási és közösségi értékteremtési célokat is szolgál.

A termékfejlesztésben designerek, oktatási intézmények, művészeti szereplők vagy egyéb szakmai partnerek is részt vehetnek.

3.6. Szelektív hulladékgyűjtés és kerületi szolgáltatások népszerűsítése

A Műhely fontos feladata a szelektív hulladékgyűjtés és a kapcsolódó kerületi szolgáltatások népszerűsítése.

Ennek keretében a Műhely tájékoztatást nyújthat a lakosság számára a helyes szelektív hulladékgyűjtésről, a hulladékmegelőzés lehetőségeiről, az újrahasználati lehetőségekről, valamint azokról a kerületi vagy fővárosi szolgáltatásokról, amelyek a fenntarthatóbb háztartási működést támogatják.

A Műhely kommunikációs és programtevékenysége hozzájárulhat ahhoz, hogy a lakosság körében erősödjön a tudatos hulladékkezelés és a fenntartható fogyasztás gyakorlata.

4. A Műhely célcsoportjai

A Műhely szolgáltatásai és programjai elsősorban Zugló lakosságát célozzák.

- A működés során különösen fontos célcsoportot jelenthetnek:
- a fenntarthatósági témák iránt érdeklődő lakosok;
- családok és gyermekek;
- fiatalok és iskolai csoportok;
- társasházi közösségek;
- civil szervezetek;
- kerületi intézmények;
- megváltozott munkaképességű vagy fogyatékkal élő személyek bevonásával működő szervezetek;
- helyi alkotók, designerek, oktatók és szakmai partnerek.

A Műhely működése akkor tölti be megfelelően a szerepét, ha nyitott, könnyen elérhető, közérthető és gyakorlatorientált módon kapcsolja össze a különböző célcsoportokat.

5. A működéshez szükséges térbeli feltételek

A Műhely működéséhez olyan helyiség szükséges, amely alkalmas több funkció egyidejű befogadására. A tervezett működés alapján a helyiségnek legalább az alábbi funkcionális egységek kialakítására kell lehetőséget adnia:

- műhelytér;
- előadótér vagy foglalkoztató tér;
- raktár;
- bemutató- vagy üzlethelyiség;
- közösségi tér;
- látogatók számára használható mosdók

A helyiség esetében fontos szempont a megfelelő alapterület, az energetikailag elfogadható állapot, a központi vagy jól megközelíthető elhelyezkedés, az akadálymentes hozzáférés, valamint az, hogy a tér hosszabb távon is alkalmas legyen közösségi szolgáltatás működtetésére.

6. A működtetés tervezett formája

A Műhely működtetésére olyan szervezet bevonása indokolt, amely rendelkezik a közösségi programok szervezéséhez, a fenntarthatósági és újrahasznosítási tevékenységek koordinálásához, valamint a lakossági szolgáltatások működtetéséhez szükséges szakmai és szervezési kapacitással.

A működtető feladata lehet különösen:

- a Központ napi működésének megszervezése;
- az üzleti vagy szolgáltatási terv kialakítása;
- a workshopok, események és szemléletformáló programok szervezése;
- a műhelytevékenységek koordinálása;
- az eszközkölcsönző működtetése;
- az upcycling bolt vagy bemutatótér működtetése;
- az újrahasznosítható anyagok befogadásának és felhasználásának szervezése;
- a szakmai partnerekkel való együttműködés;
- a lakossági kapcsolattartás és kommunikáció támogatása;
- a működéshez kapcsolódó adminisztrációs és beszámolási feladatok ellátása.
- A működtetés során cél, hogy a Központ hosszabb távon fenntartható működési modellt alakítson ki, amelyben a közösségi, önkormányzati, civil és szolgáltatási elemek egymást erősítik.

7. Szakmai és közösségi partnerségek

A Műhely működésének eredményességét jelentősen erősíthetik a szakmai és közösségi partnerségek.

A tervezett működés során bevonhatók lehetnek fenntarthatósági, hulladék megelőzési, javítási, újrahasznosítási, design- és közösségfejlesztési területen működő civil szervezetek, oktatási intézmények, szociális intézmények, szakmai műhelyek, designerek, oktatók, trénerek és önkéntesek.

A partnerségek célja, hogy a Műhely ne elszigetelt önkormányzati szolgáltatásként, hanem kerületi tudás- és közösségi csomópontként működjön.

8. A működés várható eredményei

- A Műhely működésétől az alábbi eredmények várhatók:
- erősödik a lakosság fenntarthatósági és hulladékcsökkentési tudatossága;
- nő az újrahasználat, a javítás és az eszközmegosztás ismertsége;
- javul a szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos lakossági tájékozottság;
- új közösségi programok és együttműködések jönnek létre;
- erősödik a körforgásos gazdaság kerületi szintű gyakorlati jelenléte;
- újrahasznosított anyagokból helyi értéket képviselő termékek készülhetnek;
- a megváltozott munkaképességű vagy fogyatékkal élő személyek bevonása révén társadalmi hasznosság is keletkezik;
- a Műhely hozzájárul Zugló fenntarthatósági és klímavédelmi céljainak gyakorlati megvalósításához.

9. Összegzés

A Zuglói Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely egy többfunkciós, közösségi alapú fenntarthatósági térként jönne létre. Működésének lényege, hogy a hulladékcsökkentés, az újrahasználat, a javítás, az eszközmegosztás, az upcycling és a szelektív hulladékgyűjtés ne elvont környezetvédelmi célként, hanem mindennapi, kipróbálható és közösségileg megélhető gyakorlatként jelenjen meg Zuglóban.

A Műhely egyszerre szolgálja a környezetvédelmi szemléletformálást, a közösségi részvételt, a helyi partnerségek erősítését, valamint a társadalmi értékteremtést. A tervezett működés alapján a Műhely hosszabb távon Zugló fenntarthatósági és körforgásos gazdasági törekvéseinek egyik gyakorlati, lakosságközeli intézményes pontjává válhat.

VIBE – Viral Impact for Urban Resource Centres through Behavioural Experience (a továbbiakban: VIBE-projekt) részletes projektösszefoglaló

(A városi újrahasznosítási központok terjedésének elősegítése)

A támogató

Az EUKI-program a Német Szövetségi Gazdasági és Klímavédelmi Minisztérium támogatásával működik, és olyan programokat támogat, amelyek az európai éghajlatvédelmi intézkedések felgyorsítására irányuló elképzelések megvalósítását szolgálják. Határokon átnyúló projekteket finanszíroznak, képzést biztosítanak, és összehozzák az európai éghajlat-politikai közösséget – elősegítik az ötletek és a szakértelem élénk cseréjét, és biztosítják, hogy az elkötelezettségnek tartós hatása legyen.

A 2025. februári felhívásra 227 pályázat érkezett be, amelyből 19 jutott tovább. A körforgásos gazdaság témában a VIBE-projekt egyedüliként jutott tovább.

Projektösszefoglaló

A VIBE-projekt célja a városi újrahasznosítási központok hatékonyságának növelése viselkedési tapasztalatokon alapuló módszerek alkalmazásával. A projekt innovatív megoldásokat keres az emberek fenntartható városi életmódhoz való alkalmazkodásának elősegítésére, valamint az erőforrások hatékonyabb felhasználására. Kiemelten foglalkozik a közösségi bevonás, a viselkedésformálás és a digitális eszközök szerepével az urbanisztikai fejlesztésekben.

Koordinátor és partnerek

- **Koordinátor:** Riga Város Energiaügynöksége
- **Projektpartnerek:**
    - Berlini Újrahasznosító Központ (GER)
    - Lisszaboni Energia- és Környezetközpont (POR)
    - Katalán Hulladékügynökség (ESP)
    - Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) (HUN)

Projekt költségvetése

A projekt teljes költségvetése **905.571 EUR**, amely az alábbi fő területekre oszlik:

- Kutatás és innováció
- Digitális fejlesztések
- Közösségi programok és események
- Fenntarthatósági és körforgásos gazdasági fejlesztések

Az Önkormányzat tervezett céljai és tevékenységi területei

- **Közösségi bevonás és viselkedésformálás:** Workshopok és kampányok szervezése a lakosság fenntartható életmódra való ösztönzése érdekében.
- **Digitális eszközök tesztelése:** Okos technológiák kipróbálása a fenntartható magatartásformák támogatására.

- **Adatgyűjtés és elemzés:** A városlakók viselkedésmintáinak elemzése a hatékonyabb fenntarthatósági stratégiák kidolgozása érdekében.
- **Helyi erőforrások optimalizálása:** Energiahatékonysági és hulladékgazdálkodási fejlesztések bevezetése.
- **Körforgásos gazdaság és szelektív hulladékkezelés:** Újrahasznosítási megoldások kidolgozása, hulladékminimalizálási stratégiák fejlesztése, hatékony szelektív hulladékgyűjtési rendszerek bevezetése.

A pályázatból konkrétan megvalósítandó tervek Zuglóban:

- **Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely** létrehozása
- Workshopok és kampányok szervezése a lakosság fenntartható életmódra való ösztönzése érdekében
- **Újrahasznosított designtermékek** létrehozása a Zuglói Szociális Szolgáltató Központ (**Patrónus**) megváltozott munkaképességű/fogyatékkal élő felnőtt ellátottjai bevonásával.
- **Szelektív hulladékgyűjtés és fenntarthatóság népszerűsítése:** A projekt keretében elősegítjük a fenntartható életmód kialakítását, ezzel összefüggésben népszerűsítjük a szelektív hulladékgyűjtést, az ezt lehetővé tevő kerületi szolgáltatásokat, valamint szemléletformálást elősegítő programokat és kommunikációs kampányokat szervezünk.

A VIBE-projekt megvalósítása 2026-ban indulhat és 2028 január végéig tart. A projekt várható eredményei között szerepel a városi fenntarthatóság növelése, a közösség aktív részvétele.

A VIBE-projekt keretében az alábbi tevékenységek finanszírozására van lehetőség:

- Előzetes kutatás elvégzése.
- Az Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely üzleti tervének kidolgozása.
- Munkabér (projektmenedzsment, projekt koordináció, pénzügyi menedzsment, adminisztrációs költségek)
- Recycling-workshopok, események lebonyolítójának (tréner, oktató, designer) megbízása
- Az Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely workshopjainak megtartásához kapcsolódó eszközbeszerzés (pl. varrógép, prés és egyéb alkotóeszközök beszerzése, kölcsönözhető vagy helyben használható eszközök beszerzése (pl. fúró).)
- Zuglói upcycling ajándék- és dísztárgyak megtervezése és kivitelezése a Patrónus bevonásával.
- Kommunikáció és promóció, szemléletformálás

Az Önkormányzat támogatásrésze: 170.487 EUR (kb. 65 millió Ft). A szükséges önerő 10.000 EUR (kb. 3,8 millió Ft)

A VIBE-projekt megvalósításához szükséges, de a projektköltségvetés által nem fedezett tételek:

Az Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely helyiségének biztosítása az alábbi feltételekkel:

- Legalább 100 m^2 alapterület.

- Energetikailag megfelelő állapot (pl. nyílászárócsere történt) – azaz hosszú távon is fenntartható legyen egy közösségi szolgáltatást nyújtó üzemeltetőnek (ne legyen irreálisan magas a rezsiköltség, vagy egészségre ártalmas környezet, pl. vizesedés).
- Központi elhelyezkedés.
- Akadálymentes hozzáférés.
- Legalább 2 db WC/mosdó helyiség rendelkezésre áll a látogatók részére.
- Több funkció (üzlethelyiség, raktár, előadótér, műhely) egyidejű kialakíthatósága.
- Ha bármilyen felújítás szükséges, akkor az fél éven belül kivitelezhető (2026. augusztus végéig).

A VIBE-projekt megvalósítása és partnerségek

A projekt megvalósításában több szereplő bevonására kerül sor az alábbi tervek szerint:

1) Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhely létrehozása és üzemeltetése: A Műhely üzemeltetőjét beszerzési eljárás keretében szükséges kiválasztani. Lehetőség szerint egy nonprofit szervezet látná el a feladatot, vállalva a VIBE-projekt megvalósítási időszakát követően további másfél évig a Műhely üzemeltetési feladatainak ellátását. Az üzemeltetési feladatok az alábbiakat foglalják magukban:

- Üzleti/szolgáltatási terv kialakítása.
- Szemléletformáló-, oktatóesemények szervezése.
- Workshopok tartása hulladék témakörben.
- Újrahasznosítási műhely működtetése.
- Eszközkölcsönző üzemeltetése.
- Upcycling bolt fenntartása.
- Hulladékbegyűjtés és szelektálás (a designer által bekért egyedi hulladékok befogadása).
- Teázó/közösségi szerelde.

Hosszabb távon a Műhely működését önfenntartóvá kell tenni, amelyet az Önkormányzat kedvezményes bérleti díjjal és egyéb eszközökkel támogathat (pl. merchandise-termékek megrendelése). A Pályázati és Támogatáskezelési Osztály által készített előzetes piackutatás alapján eddig 3 szervezet mutatott érdeklődést az üzemeltetési szolgáltatás iránt.

2) Újrahasznosított designtermékek létrehozása Az Újrahasznosító és Szemléletformáló Műhelyben kialakított „üzlethelyiségben" ajándéktárgyakat, használati tárgyakat és Zuglót népszerűsítő apró ajándéktárgyakat lehetne árusítani, amelyek újrahasznosított hulladékból, a **Zuglói Szociális Szolgáltató Központ (Patrónus)** bevonásával készülnének. Terveink szerint a termékeket a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel (MOME) kooperálva és/vagy designerekkel együttműködve fejlesztenénk ki. Bízunk benne, hogy az Önkormányzat ajándékozási célból a jövőben rendszeresen vásárol majd ezekből a termékekből.

3) Szelektív hulladékgyűjtés és fenntarthatóság népszerűsítése: A projekt keretében elősegítjük a fenntartható életmód kialakítását, ezzel összefüggésben népszerűsítjük a szelektív hulladékgyűjtést, az ezt lehetővé tevő kerületi szolgáltatásokat, valamint szemléletformálást elősegítő programokat és kommunikációs kampányokat szervezünk.

4) További partnerségek:

- A Műhely bebútorozását az előzetes tárgyalások szerint az **IKEA** biztosítaná a **Zuglóiak Egymásért Alapítvány** részére adott támogatásként.
- A szakmai programok megvalósításában több szervezet is jelezte együttműködési szándékát: **Repair Café, Pet Kupa Egyesület, Humusz Szövetség, Beeco**